

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Matevž Kadak

Aplikacija asimetričnega vojskovanja na primeru konflikta v Ukrajini

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Matevž Kadak

Mentor:izr. prof. dr. Uroš Svete

Aplikacija asimetričnega vojskovanja na primeru konflikta v Ukrajini

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

ZAHVALA

*Iskreno se zahvaljujem mentorju, izr. prof. dr. Urošu Svetetu, za vso strokovno pomoč,
usmeritve in nasvete ob pisanju diplomskega dela.*

Aplikacija asimetričnega vojskovanja na primeru konflikta v Ukrajini

Asimetrično vojskovanje je tip vojskovanja, ki ga je mogoče najti skozi več tisočletij zgodovine vojskovanja. Cilj takšnega vojskovanja je uničiti nasprotnikovo moralo, pa naj si bo to morala borcev, ali pa naveličanost ljudstva, ki zaradi žrtev in materialne škode zahteva umik sil iz konflikta. Zaradi nelegalnosti vojne in zavedanja ljudi o tem si nobena stran ne more privoščiti odkritega spopada, akterji tako postajajo vedno bolj prikriti. Akterji niso več samo države, ampak so to skupine posameznikov z nekimi cilji, ki imajo podporo v politiki neke države. Na tak način te skupine prihajajo do orožij. Vse to je mogoče najti v konfliktu v vzhodnem delu Ukrajine. Že v začetku konflikta je bila morala vladnih borcev slaba, ob porastu števila žrtev pa je še upadla. Borci Novorusije so to izkoristili in ob dnevnih napadih v različnih krajih z manjšimi napadi poskrbeli za zmedo na ukrajinski strani. Tema ponuja odgovor na nove načine vojskovanja, ki jih bomo spremljali v prihodnosti.

KLJUČNE BESEDE: asimetrično vojskovanje, asimetrija, Ukrajina, Donbas, Novorusija, Rusija.

Application of asymmetric warfare on the case of conflict in Ukraine

Asymmetric warfare is a type of warfare we have known for over 2000 years as evidenced in the writings of authors from past periods. The main goal of this particular warfare is destroying the opponents' moral; whether it be the moral of the fighters or the desperation of the crowds. The crowds suffered from material damages and victims demand the retreat of their own forces from affected areas. The people are nowadays more aware of the immorality of wars. Therefore neither war opponent could afford an open battle and consequently the leaders needed to disguise their war intentions. Nowadays the main actors is any group of individuals with a particular agenda, which has the support of any given country's politics. With the formation of such groups, it makes it more available for them to gain access to the weaponry. Such combination of factors is present in the Eastern region of Ukraine. In the beginning of the conflict, the government fighters' moral was unstable and continued to decrease as the number of victims increased. The Novorossiia fighters seized the opportunity and arranged daily attacks on various locations at different times, which resulted in confusion at the Ukrainian side. The subject of my thesis presents an answer to the modern warfare style we will get to witness in the future.

Key words: Asymmetric warfare, asymmetry, Ukraine, Donbass, Novorossiia, Russia.

Kazalo

Uvod.....	7
1 Metodološki okvir.....	8
1. 1 Predmet proučevanja.....	8
1. 2 Cilj proučevanja.....	8
1. 3 Raziskovalno vprašanje.....	9
1. 4. Metodološki okvir.....	9
1. 5 Struktura diplomskega dela.....	9
2 Asimetrično vojskovanje.....	10
2. 1 Značilnosti asimetričnega vojskovanja.....	13
3 Konflikt.....	18
4 Aplikacija asimetričnega vojskovanja na primeru konflikta v Ukrajini.....	21
4. 1 Gospodarske, politične in demografske značilnosti Ukrajine.....	21
4. 1. 1 Ozadje konflikta.....	23
4. 2 Udeleženci konflikta.....	25
4. 2. 1 Ukrajinske vladne sile.....	26
4. 2. 2 Novorusija.....	30
Zaključek.....	33
Literatura.....	36

Kazalo

Tabela 2.1: Dimenzije vojne	13
Tabela 4. 2: Razmerje oboroženih sil.....	25
Slika 4. 1: Politična razdeljenost Ukrajine	22
Slika 4. 2: Razdelitev BDP na prebivalca po regijah Ukrajine	22

Uvod

Različni avtorji konflikt v Ukrajini opisujejo z različnimi termini. Konflikt med vladnimi silami in separatisti nekateri opišejo kot asimetričen, kar pa se zaplete ob bitkah, v katerih je bila vpletena tudi vojska Ruske federacije. Iz nekaterih intervjujev je mogoče videti, da je v času trajanja konflikta prišlo tudi do klasičnih tankovskih bitk, kar nas oddalji od asimetričnega vojskovanja. Za lažje razumevanje izbruha konflikta je potrebno poznati politično ozadje v Ukrajini. Če pogledamo položaj Ukrajine skozi prizmo geopolitike, lahko vidimo, da je Ukrajina država, kjer si v pogledu v prihodnost nasprotujeta dve strani prebivalstva. Prva vidi svojo prihodnost v Evropski uniji (v nadaljevanju EU) in morebiti Severno-atlantskemu zavezništvu (v nadaljevanju NATO) in opredeli svoje zahodne korenine s časom, ko je bil zahod države del Avsto-Ogrske monarhije, druga polovica pa trdi, da je Ukrajina vedno bila del ruskega kulturnega kroga, kar opredelijo z dolgoletno zgodovino večjega dela države kot dela Ruskega carstva. Vzhodni prebivalci Ukrajine, nekateri jih imenujejo uporniki oz. separatisti, vlada pa trdi, da so teroristi, ne želijo plačevati davkov državi, ki denar po njihovem mnenju razporeja nepravilno. Večina industrije je sicer v vzhodnem delu Ukrajine. Iz teh podatkov lahko razumemo eno izmed težnj separatistov, ki bi v primeru odcepitve oz. posebnem statusu imeli večje dohodke, saj bi denar ostal na tem območju. Konflikt v Ukrajini ni klasična državljanska vojna, temveč internacionaliziran konflikt, saj je v boje vmešana tudi vojska Ruske federacije ter številni tuji prostovoljci na obeh straneh. Večina borcev Novorusije je sestavljena iz prebivalcev vzhodne regije tj. regije Donbas, kljub temu pa so bili poveljniki ob večjih akcijah pripadniki oz. nekdanji pripadniki ruskih oboroženih sil. V vseh pomembnih bitkah pa so sodelovale tudi enote ruskih oboroženih sil. Prav tako je v času trajanja konflikta prišlo do velike aktivnosti ruske obveščevalne službe, ki je ob pomoči pro-rusko usmerjenih obveščevalcev ukrajinske obveščevalne službe lahko izvajala akcije in predajala podatke neovirano. Cilj Ruske federacije v konfliktu je povzročiti spor v notranjosti Ukrajine in na tak način čim bolj vplivati na vzhodni del Ukrajine in tako vzpostaviti nekakšno vmesno cono med njimi in morebitno novo članico Evropske unije in NATA. Konflikta ne moremo v celoti opisati kot asimetričnega, saj je v času trajanja konflikta prišlo do klasičnih bitk, kjer je bilo vpletenih več vojaških enot. Potrebno je omeniti, da je v konfliktu precej različnih enot, tako vladnih, kot paravojaških, ki pa se v opremljenosti popolnoma razlikujejo.

1 Metodološki okvir

1. 1 Predmet proučevanja

V diplomskem delu sem proučeval asimetrično vojskovanje na primeru konflikta v Ukrajini. V časovnem smislu sem se omejil na obdobje med 7. aprilom 2014 in koncem meseca februarja 2015. Brez te omejitve bi bila analiza preširoka, delo pa preobsežno.

Predmet proučevanja lahko upravičim z vidika družbene relevantnosti in aktualnosti. Dogodke v Ukrajini lahko jemljemo kot precedens za nadaljnje konflikte ali pa oborožene spopade, kar sem zapisal tudi v zaključku. Po padcu železne zavesne si nihče ni predstavljal, da bi lahko še kdaj prišlo do takšnega zaostrovanja odnosov med zahodom in vzhodom, in to celo v Evropi. Zaradi tega konflikta bodo vse države EU začele razmišljati o vseh mogočih rešitvah, da do nadaljnjih konfliktov na tem prostoru ne bi prišlo. Konflikt se je ob zaključku pisanja diplomskega dela še vedno odvijal.

1. 2 Cilj proučevanja

Cilji proučevanja so:

- Razumeti asimetrično vojskovanje kot enega izmed najbolj verjetnih načinov vojskovanja v prihodnosti.

Cilj proučevanja je razumeti asimetrično vojskovanje kot način vojskovanja 21. stoletja; torej doseči to, da bi zahodne vojske razumele dogodke, ki nakazujejo, da bi lahko do izbruha konflikta prišlo in ga na tak način že predčasno preprečile ali pa vsaj omejile. Cilj je tudi usmeriti usposabljanje vojska v načine delovanja, ki bi preprečili nepotrebne žrtve prihodnjih konfliktov. Cilj je razumeti konflikt in ga ustaviti, hkrati pa s poglobljeno analizo globljih vzrokov razumeti vzroke konflikta in na tak način vplivati na srž problema in tako preprečiti nadaljnje konflikte v Evropi.

1. 3 Raziskovalno vprašanje

V diplomskem delu sem si zastavil spodnje raziskovalno vprašanje:

- *V kolikšni meri je konflikt v Ukrajini asimetričen?*

1. 4. Metodološki okvir

V procesu raziskovanja sem uporabil naslednje metode:

- 1) **Metodo zbiranja primarnih in sekundarnih virov**, ki predstavlja osnovo za uporabo ostalih metod.
- 2) **Metodo analize in interpretacije primarnih virov**, s katero sem definiral pojme in analiziral potrebne podatke.
- 3) **Metodo analize in interpretacije sekundarnih virov**, s katero sem apliciral definicije in podatke na konflikt v Ukrajini. To metodo sem uporabil pri razlagi vpletenosti različnih akterjev v konflikt in pri razlagi poteka dogodkov.
- 4) **Deskriptivno metodo**, s katero sem opisal pojme, ki se nanašajo na asimetrično vojskovanje.
- 5) **Študijo primera** sem uporabil pri aplikaciji asimetričnega vojskovanja na primeru konflikta v Ukrajini.

1. 5 Struktura diplomskega dela

V prvem delu skušam na podlagi različnih relevantnih avtorjev in institucij definirati asimetrično vojskovanje in vse njegove oblike, ki jih je mogoče zaznati ob konfliktu v Ukrajini.

V drugem delu definicijo asimetričnega vojskovanja razložim na podlagi konflikta v Ukrajini v določenem časovnem obdobju in prikažem vse vpletene akterje.

V tretjem delu opišem ozadje konflikta, pri katerem grem tako daleč, da lahko prikažem razdvojenost prebivalstva v Ukrajini.

V zaključku odgovorim na zastavljeno raziskovalno vprašanje in razložim, kaj odgovor prinaša. Razložim tudi, kako bi si želel, da se to področje razvija naprej.

2 Asimetrično vojskovanje

Izraz asimetrična vojna naj bi prvi uporabil Andrew J. Mack leta 1975 v svoji knjigi z naslovom: »Zakaj veliki narodi izgubljajo majhne vojne?« (angl. *Why Big Nations Lose Small Wars?*), dejstvo pa je, da zgodovina asimetričnega vojskovanja sega že nekaj tisočletij v preteklost. Rod Thornton (Thornton 2007, 3) v svoji knjigi zapiše: »Asimetrično vojskovanje je staro prav toliko, kot je staro vojskovanje in ravno tako nedavno, kot je star zadnji teroristični napad.« Kljub temu, da torej v teoriji vojskovanje takšne vrste ni novo, je potrebno navesti, da ta vrsta vojskovanja vedno bolj vključuje tudi civilno prebivalstvo. Barnett (Barnett 2002, 15) definicijo asimetričnega vojskovanja izjemno poenostavi: »Asimetrično vojskovanje vključuje tiste akcije, ki jih bo nasprotnik uporabil, ti pa jih nočeš ali pa ne moreš.« Razlog za to je morebiten strah pred kasnejšo vpletenostjo mednarodne skupnosti ali pa nestrinjanje lastnega naroda z vojskovanjem. Logična posledica konstantne težnje k boljšemu in močnejšemu orožju po njegovem mnenju prinese večji razkol med močnejšim in šibkejšim.

Da bi razumeli celotni spekter asimetričnega vojskovanja, moramo poznati vsa njegova poimenovanja, torej poimenovanja v najširšem smislu, ki se pojavljajo ob omenjanju konflikta v Ukrajini. Ta pa so:

- neregularno vojskovanje (angl. *Irregular Warfare*),
- gverilsko vojskovanje (angl. *Guerrilla Warfare*),
- hibridno delovanje (angl. *Hybrid Warfare*),
- terorizem (angl. *Terrorism*),
- četrta generacija vojskovanja (angl. *Fourth-generation warfare*),
- nekonvencionalno vojskovanje (angl. *Unconventional Warfare*).

Ameriški raziskovalni center RAND (RAND 2008) definira **neregularno vojskovanje** na dva načina. Trdi, da je to oblika vojskovanja, katere cilj je uničenje kredibilnosti in legitimnosti relevantne politične sile in na tak način zmanjšati podporo tej sili. Za doseg tega cilja nasprotnik uporabi vse vrste asimetričnega vojskovanja. Kasneje doda še dodatno razlago. Neregularno vojskovanje je nasilen boj med državo in nedržavnimi akterji za legitimnost in vpliv nad

relevantnim prebivalstvom. Večji del neregularnega vojskovanja lahko opišemo kot asimetrično vojskovanje. Skupna točka definicij, kot lahko iz njih razberemo, je torej asimetrično vojskovanje, cilj te vrste vojskovanja pa je pridobivanje podpore prebivalstva.

Mao Zedong opiše **gverilsko vojskovanje** s sedmimi točkami:

- 1) organiziranje ljudi,
- 2) doseganje političnega združevanja,
- 3) vzpostavljanje baz,
- 4) opremljanje sil,
- 5) okrevanje nacionalne moči,
- 6) uničevanje sovražnikove nacionalne moči,
- 7) pridobivanje izgubljenih ozemelj.

Na vprašanje, kaj je gverilsko bojevanje, odgovori, da je to pripravljenost, mobilnost in napad. Bistvena novost, ki jo Mao doda, je vloga politike. »*Gospodarji se morajo primerno obnašati do kmetov, prav tako morajo biti borci spoštljivi do ljudi in na tak način pridobiti zaupanje.*« S tem, ko pridobijo zaupanje, se ljudje lažje obrnejo proti nasprotniku. Asimetrično vojskovanje v eni točki ne sovпада z Maovo definicijo (Marxist 2000), vključuje namreč teroristične napade, s katerimi zaupanje ljudi izgubiš.

Freier (Freier 2009) definira **hibridno vojskovanje** kot skupek tradicionalnega, neregularnega in motečega vojskovanja ter terorizma, ki se izvaja s sodobnimi orožji. Freier trdi, da je vsako vojskovanje, ki vključuje vsaj dve vrsti vojskovanja iz njegove definicije, hibridno vojskovanje (ne pozabimo, da tudi asimetrično vojskovanje sestavlja več spektrov). Nielsen (Nielsen 2014) si pomaga z definicijo delovne skupine NATA (2010), ki je hibridno grožnjo definirala kot trenutno ali morebitno grožnjo, ki vključuje državo, nedržavne akterje in teroriste, z zmožnostjo prikaza ali uporabe konvencionalnih ter nekonvencionalnih sredstev, prilagodljivo pri doseganju svojih ciljev. Hoffman (Hoffman 2009) trdi, da bo hibridno vojskovanje v prihodnosti prevladalo. Boji bodo potekali med državami, skupinami, ki jih sponzorirajo države, in skupinami, ki jih financirajo tisti z dovolj sredstvi. Te skupine bodo izkoriščale dostop do najmodernejših vojaških zmogljivosti, tj. vojaških letal, proti-satelitskih orožij in kibernetikega vojskovanja. Izmed vseh definicij bi lahko rekli, da slednja najbolje opiše konflikt v Ukrajini in prav to je glavni razlog, da zanj NATO uporablja izraz hibridno vojskovanje.

Slovar slovenskega knjižnega jezika **terorizem** opredeli kot »uporabo velikega nasilja, predvsem proti političnim nasprotnikom, s katerim se hoče doseči, da se kdo koga boji. Uporablja se lahko ekspresivno, kar pomeni uporabo nasilja, nasilnega ravnanja, s katerim se želi doseči, da si kdo ne upa ravnati kot bi si želel.« (SSKJ 2002, 71). Prezelj (Prezelj 2006a, 20) opredeli terorizem kot načrtovanje, organiziranje, izvajanje in podpiranje nasilnih dejavnosti, večinoma proti nedolžnim civilnim ciljem, katerih namen je doseganje določenih političnih ciljev (predvsem v smeri vplivanja na politiko, da sprejme določene ukrepe).

V najširšem smislu pa se terorizem šteje kot način političnega boja, za katerega je značilna uporaba terorja (od latinske besede terror), to pa vključuje sistematično nasilje z namenom zastraševanja nasprotnika in zloma njegovega odpora. Terorizem je splošno sprejet kot uporaba protipravne sile, ki je usmerjena v spremembo politik, sistema ali oblasti oziroma spremembo stanja posameznika v družbi ali družbe v celoti. Terorizem je torej vedno politično motivirano nasilje, oziroma le tisti teror, ki vsebuje socialno-psihološko (politično) komponento. Iz navedenega lahko zaključimo, da je teror po sami definiciji precej širši pojem kot terorizem (Bigović 2012).

Razvoj orožja in vojskovanja je pripeljal do **četrte generacije vojskovanja**. Cilj vojskovanja je po mnenju različnih avtorjev uporaba asimetričnega vojskovanja, ki vključuje napade na vojaške in civilne cilje. Cilj vojskovanja 4. generacije je povzročiti čim več škode z najmanjšo možno uporabo vojaške sile. Za razumevanje 4. generacije pa moramo poznati tudi prve tri. Prva generacija (1GW) se je začela z Mirovnim sporazumom v Vestfaliji leta 1648 in trajala približno do leta 1860. Ta generacija je vključevala vojskovanje velikih vojska na bojiščih. Civilisti in vojaki so bili popolnoma ločeni. Orožje, ki so ga uporabljali, so bile muškete in topovi. Druga generacija (2GW) se je odvijala med industrijsko revolucijo. Slednja je omogočila izdelavo velikih količin orožja. Država, ki je imela na voljo največje količine orožja, je iz bitke izšla kot zmagovalka. Tretja generacija (3GW) pa je s seboj prinesla uporabo obveščevalnih podatkov in asimetrično vojskovanje. Nacistična vojska je v tistem času uporabljala koncept Blitzkrieg, ki je vključeval nagel prodor v nasprotnikov center in nato obkolitev. Duševni vidik vojskovanja tukaj postane vsaj toliko pomemben kot oborožitev (Lindström 2012).

Splošni cilj **nekonvencionalnega vojskovanja** je vcepiti mišljenje, da mir in varnost nista mogoča brez kompromisov in dogovarjanj. Specifični cilj pa vključuje zavedanje o vojni,

omejitev standardov življenja, človekovih pravic in svoboščin, trpljenje ekonomije, teror, depresijo in uničenje morale (DOA 2010). Če poenostavimo, lahko rečemo, da nekonvencionalno vojskovanje zajema širok spekter vojaških in paravojaških operacij, ki navadno trajajo dalj časa, izvedene so s strani organiziranih, treniranih, opremljenih, podprtih in usmerjenih organizacij iz zunanjega vira. Ta vrsta vojskovanja vključuje tudi gverilsko vojskovanje, sabotaže, obveščevalno dejavnost in asimetrično vojskovanje.

2. 1 Značilnosti asimetričnega vojskovanja

Jeffrey B. White je za lažjo predstavo asimetričnega vojskovanja uporabil 9 kvalifikacij in jih razporedil v tabelo. Te kvalifikacije so: organizacija, tehnologije, logistika, smer (kdo je nasprotnik), doktrina, bitke, vojak (izurjenost, oprema), zavezništva, segregacija/integracija.

Tabela 2.1: Dimenzije vojne

Dimenzije vojne	
<u>Simetrično</u>	<u>Asimetrično</u>
organizirano	neformalno
uporaba napredne tehnologije	uporaba tistega, kar je na voljo
odvisnost od logistike	neodvisnost od logistike
država proti državi	manjše skupine proti lokalnim
koherentna doktrina	»ad hoc« doktrina
velike bitke	manjši spopadi
vojak z opremo, orožjem, uniformo	borec, ki uporabi, kar ima na voljo
zavezniki	soborci
segregacija od družbe.	integracija – čez dan kmet, ponoči borec

Vir: White (2007).

Prve definicije vojskovanja nasploh je potrebno iskati na vzhodni polobli sveta. Prvi avtorji, ki jih zapišejo, so: Wu Tzu, Ssu Ma, Huang Shih Kung, T'ai Kung in na zahodu najbolj znani Sun Cu s knjigo »Umetnost vojne«. Sun Cu začne knjigo z navajanjem splošnih načel vojskovanja. Najvišje med njimi je zmagovanje brez vojskovanja. Po njegovem mnenju je pri vojskovanju ključno to, da napadeš nasprotnikove načrte. Kasneje pa doda še to, da moraš napasti njegova zavezništva, nato njegovo vojsko, na zadnjem mestu pa je napad na sovražnikova mesta. Asimetrija po njegovem mnenju omogoča konvencionalni vojski, da premaga nasprotnika s čim manjšimi izgubami življenj in dobrin (Lowther 2003, 22).

Polkovnik Douglas M. McCready (2003) je v reviji »Military review« primerjal ameriško vojskovanje z vojskovanjem na podlagi zapiskov Sun Cu-ja v knjigi »Umetnost vojne«. Ameriško vojskovanje je opredelil kot igro šaha, pri katerem imaš na voljo figure, ki so različno močne, glavni cilj pa je »zajeti« kralja. Sun Cu-jevo vojskovanje je opisal z igro Go. Pri tej igri so vse figure enako močne. Cilj je zaseči čim več prostora in tako nasprotniku onemogočiti gibanje. Ameriško tako seveda predstavlja simetričen način vojskovanja, Sun Cu-jevo pa asimetričnega. Tukaj je potrebno dodati tudi primerjavo dr. Sveteta, ki v knjigi »Asimetrija in nacionalna varnost« (Svete 2011, 15) pravi, da asimetrijo najlažje opišemo s primerjavo boja Davida in Goljata. Kljub temu, da je bil Goljat precej višji in močnejši, je šibkejši David zmagal, ker je uporabil razum. Po njegovem mnenju je bistvo asimetrije to, da išče ideje, ki so nasprotne idejam ravnotežja sil v kvantitativno-konvencionalnem pomenu. Razumevanje in pravilna uporaba asimetričnega vojskovanja omogočata vedno najti šibko točko nasprotnika. Raziskovalci Državnega inštituta Oboroženih sil Republike Belorusije (DIOSRB 2012) razložijo asimetrično vojskovanje še nekoliko drugače. Če bi si nasproti stala dva viteza in bi prvi vitez kot oklep nosil roj čebel, bi drugemu še tako dober ščit in meč bolj malo pomagala. Morda bi lahko zmagal, v vsakem primeru pa bi bil precej poškodovan. Beloruski raziskovalci asimetrično analizo nadalje še razširijo. Trdijo, da cilj asimetričnega vojskovanja ni uničenje nasprotnika, ker to zaradi njegove premoči (vojaške in ekonomske) ni mogoče. Prvi cilj je izčrpavanje nasprotnika z asimetričnim vojskovanjem, drugi pa vplivanje na zmanjševanje politične volje nasprotnika za boj. Asimetrično vojskovanje v 21. stoletju razdelijo na dve vrsti:

- 1) taktike gverilskega vojskovanja – neprestani napadi manjših skupin in različnih smeri ob nepričakovanih časih, improvizirane eksplozivne naprave (IED), zasede, racije, hitri umiki, informacijska vojna. Taktike, ki jih še ne opredelimo kot terorizem, še vedno pa so prepovedane po mednarodnem pravu oboroženih spopadov. Cilji so vojaki tujih vojsk, lokalne varnostne službe, razni vojaški uslužbenci in civilna infrastruktura.
- 2) teroristične taktike – podtikanje eksploziva v javne ustanove, umori vidnejših oseb, ugrabitve, zajemanje javnih ustanov, zajemanje letal in ropi.

Larisa Deriglazova (2005) iz zapisov več ameriških in ruskih avtorjev poudari, da so lastnosti asimetričnega vojskovanja slednje:

- nepredstavljalivost izida z očitnim neskladjem zmogljivosti sil in statusa nasprotnih strani,

- šibkejša stran išče ranljive točke pri močnejši,
- šibkejša stran uporablja prepovedana sredstva vojskovanja,
- taktika posrednih vojaških akcij s strani šibkejše sile,
- nezmožnost močnejše sile braniti svoj položaj in zanesljivo zatreti šibkega.

Če pogledamo te lastnosti, vidimo, da šibkejši nasprotnik vojaško ne more premagati močnejšega. Kljub temu šibkejši lahko močno pritisne na nasprotnika in spremeni potek dogodkov ter na tak način doseže politično zmago, kar pa je najverjetneje cilj. Deriglazova trdi, da asimetrija v strogo akademskem smislu pomeni odsotnost ali kršitve simetrije v predmetih, ki težijo k prisotnosti simetrije ali kombinacijo tridimenzionalnih elementov, označeno z odsotnostjo osi simetrije. Koncept asimetrije, ki temelji na razliki simetrije, deluje kot pomanjkanje delov enakosti v celoti in dejanske kršitve strukture objekta, ki je preučevan, neenakosti ali razlike.

Von Clausewitz 26. poglavje svoje knjige z naslovom O vojni (nemško: *Vom Kriege*) posveti ljudem v vojni. Opredeli pet točk, v katerih je partizansko (v širšem smislu lahko rečemo tudi asimetrično) vojskovanje uspešno:

- 1) vojna se mora vojskovati v notranjosti države,
- 2) odločena mora biti z enim napadom,
- 3) področje vojskovanja mora biti kar obsežno,
- 4) ljudje morajo biti pripravljeni na tako vrsto vojne,
- 5) ozemlje mora biti težko dostopno, gorato, gozdnato ...

Partizanske enote se ne smejo direktno spopasti s konvencionalnimi silami, ampak jih morajo »grizljati«. To torej pomeni, da jih morajo ves čas napadati z vseh možnih smeri in ustvarjati zmedo. Po njegovem mnenju partizanske enote ne smejo vzpostaviti političnega telesa. V takem primeru bi nasprotnik to odkril in jih napadel ravno tam in tako uničil ali pa zajel talce. Partizanske enote morajo biti sčasoma sposobne formirati se v večjo enoto in sovražnika napasti tam, kjer je za njih najmanj nevarno. To jim dviguje moralo, nasprotniku pa jo uničuje (Clausewitz 2004).

B. H. Liddel-Hart je prvo svetovno vojno preživel v jarku na bojišču in se zato po koncu odločil raziskati možnosti vojskovanja, ki bi v prihodnosti preprečile nerazumno tekanje v nasprotnikov

ogenj. Po njegovem mnenju je najboljši napad tisti, ki zadane nasprotnikove zaloge, komunikacije in zaledje. Napad naj se izvede tam, kjer nasprotnik najmanj pričakuje in kjer bo prišlo do najmanj izgub. Zapisal je tudi 8 maksim, ki označujejo asimetrično vojskovanje. Po njegovem mnenju je bistvo strategije in taktik:

- 1) prilagodi svoj konec svojim sredstvom,
- 2) svoje cilje imej vedno v mislih,
- 3) izberi najmanj pričakovano izbiro,
- 4) izkoristi linijo najmanjšega upora,
- 5) izberi takšen način operacije, ki omogoča spreminjanje,
- 6) zagotovi, da sta izvedljiva prvotni in alternativni načrt,
- 7) ne napadi nasprotnika, ko je pripravljen na obrambo,
- 8) nikoli ne ponovi istega napada.

Ko Liddel-Hart govori o gverilskem bojevanju, omeni tri pravila: razstresenost (*distraction*), motnje (*disturbance*) in demoralizacija (*demoralization*) (Buffaloe 2006).

Andrew J. R. Mack (Mack 1975) kot prvi izmed avtorjev, ki so uporabili izraz asimetrično vojskovanje, opiše asimetrijo kot razliko v moči v najširšem smislu. Torej tako v velikosti vojske, količini materialnih sredstev, kvaliteti orožja, ekonomski in politični moči. Mack prav tako opozori na asimetrijo zmožnosti doseganja družbenega konsenza o določeni vojni. V zaključku svojega članka zapiše, da demokratične države pogosto izgubijo t.i. majhne vojne (angl. *Small Wars*) na domači fronti, ker niso zmožne mobilizirati lastnega naroda, ker mu ne znajo ponuditi prepričljivih utemeljitev, da bi namenil materialna in človeška sredstva in tako posledično nadaljeval vojno. Le tiste države, ki se vojskujejo v imenu idej, ki so blizu ljudstvu, so zmožne dovolj dolgo mobilizirati sredstva in tako premagati nasprotnika, ki je vojaško močnejši. Ta teza se nanaša na zadnjo Kantovo tezo o idealu miru med republikami, kjer razsvetljena družba ne podpira agresivne zunanje politike svoje vlade.

Ellen Sexton (Sexton 2014) v Encyclopaedia Britannica asimetrično vojskovanje definira kot uporabo nekonvencionalnih strategij in taktik med nasprotniki, ki so tako neenaki, da nikakor ne morejo uporabiti enakih vrst napadov. Kot primer navaja gverilsko bojevanje – vojskovanje med

konvencionalno vojsko in lažje oboroženimi »partizanskimi« silami. Prav tako naj bi bile teroristične aktivnosti, kot so npr. ugrabitve in samomorilski napadi, del te definicije. Trdi tudi, da je vojna med državo, ki ima jedrsko orožje in državo, ki tega nima, tudi primer simetričnega vojskovanja. Prednost asimetričnega vojskovanja opiše na primeru gverilskega bojevanja, ki v španskem jeziku pomeni »mala vojna« (špansko: *guerrilla*). Gverilci so po navadi v manjšem številu in imajo slabšo oborožitev. Njihova taktika vključuje zasede, izogibanje večjim bitkam, prekinjanje komunikacijskih linij in nasploh vznemirjanje nasprotnika. Uporabi tudi besede Henryja Kissingerja, ki je dejal: »Gverila zmagaja, če ne zgubi. Konvencionalne sile pa izgubijo, če ne zmagajo.« Gverilci se večinoma skrivajo v naseljih, tako da jih nasprotnik ne more bombardirati. Odnosi med gverilci so manj hierarhični. Razlog je v tem, da v primeru zajetja koga izmed njih ne more priti do izsiljevanja.

Wolfendale v knjigi *Nove vojne in novi vojaki* (angl. *New Wars and New Soldiers*) (Tripodi in drugi 2011, 16) vidi nastanek asimetričnega vojskovanja, takega, kot ga poznamo v 21. stoletju, kot posledico koncentriranja vse vojaške moči v eni državi; to so seveda Združene države Amerike (ZDA). V letu 2002 so ZDA porabile 39 odstotkov denarja, ki ga namenijo vse države sveta, za lastne obrambne izdatke. To je celo več, kot je porabilo Rimsko cesarstvo na svojem samem vrhuncu. Ta vojaška moč ZDA manjšim državam onemogoča, da bi se lahko z njimi uspešno soočili s konvencionalnim vojskovanjem. Zato bi bilo po njegovem mnenju naivno verjeti v to, da je vse večja uporaba asimetričnega vojskovanja za dosego ciljev fenomen. Trdi, da je to logična posledica vojaške hegemonije ZDA. Uporaba konvencionalne vojske proti ZDA bi bila po njegovem mnenju samomorilska. Kot primer navede Prvo zalivsko vojno.

Svete (2011, 22-23) v knjigi navede 6 ključnih točk, ki jih je analiziral že McKenzie:

- Nesorazmerni učinek, neskladnost interesov, volja nasprotnika, učinkovitost, metode in sredstva asimetričnega vojskovanja se uporabljajo na taktični, operativni in strateški ravni; učinkovitost.

Pri analizi pa doda še presenečenje, inovativnost in nekonvencionalnost.

3 Konflikt

Najhujši boji v Vzhodni Ukrajini so se začeli 15. aprila 2014, ko so se med seboj spopadle Oborožene sile Ukrajine in uporniške skupine. Potrebno je omeniti, da do njihovega priznanja ni prišlo, pač pa jih je ukrajinska vlada označila za teroriste. Svet Evrope, Evropska unija, Ukrajina in ZDA so obtožile RF, da je vključena v konflikt, kar je najprej zanikala, kasneje pa je njen predsednik, Vladimir Putin, priznal, da se v Ukrajini vojskuje več prostovoljcev ruske vojske. Do eskalacije konflikta naj bi prišlo 7. aprila 2014, ko je takratni predsednik Ukrajine, Aleksandr Turčinov, razglasil, da bodo vsi, ki so prijeli za orožje, soočeni s protiterorističnimi ukrepi. Zaradi zajetja več administrativnih stavb na vzhodu Ukrajine s strani upornikov je prišlo do začetka protiteroristične operacije že 15. aprila. V bojih, ki so se odvijali v prvih dneh, so si strani izmenjavale le po nekaj streliv. V mesta, kjer so delovali uporniki, so vstopile vladne specialne enote s pomočjo oklepnih transporterjev in začele z izvajanjem akcij. Zaradi neuspešno izvedenih akcij in velikih izgub so nato Ukrajinske oborožene sile začele s konkretnimi napadi s tanki, helikopterji in to ob pomoči artilerijskega ognja. Težko orožje se je izkazalo kot slaba izbira, saj je veliko izstrelkov poškodovalo civilna poslopja, prišlo pa je tudi do veliko civilnih žrtev. Uporniki so takoj ob začetku akcije, na presenečenje Ukrajinskih oboroženih sil, odgovorili z močnim ognjem. Proti helikopterjem in letalom so uporabili ročno protizračno orožje, proti oklepnim vozilom (BTR) in tankom so uporabili protitankovske izstrelke, ki so z lahkoto uničevali oklep. Do avgusta so UOS (Ukrajinske oborožene sile) precej zmanjšale zavzeto območje in skoraj obkolile območje Donecka in Luhanska. Zaradi hudih izgub je pri upornikih prišlo do zamenjave vodstva in tako je kmalu prišlo do protiofenzive. V protiofenzivo so bili sedaj vključeni tudi nekdanji pripadniki UOS. 5. septembra 2014 je bil podpisan dogovor o prenehanju sovražnosti.

Protokol iz Minska

Že pred podpisom protokola je prišlo do večkratnih srečanj trilateralne skupine, ki so jo sestavljali predstavniki Ukrajine, Ruske federacije in Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE). Dogovor je bil sklican na predlog ruskega predsednika Vladimirja Putina, podpisan pa v prestolnici Belorusije, v Minsku. Na pogovorih so sodelovali tudi predstavniki

Ljudske republike Doneck in Ljudske republike Luhansk. Protokol sestavlja 12 točk, ki govorijo o takojšnji dvostranski prekinitvi ognja, omogočanju nadzora dogovora predstavnikov OVSE, decentralizaciji moči in posledično o prevzemu ukrajinskega zakona o posebnem statusu Donecka in Luhanska, vzpostavitvi stalnega nadzora meje z vzpostavitvijo varnostnih con, ki jih nadzoruje OVSE, takojšnji izpustitvi vseh talcev, oprostitvi vseh, ki so sodelovali v oboroženih spopadih, nadaljevanju dialoga, razpisu volitev, umiku vseh plačancev, začetku izvajanja ekonomske obnove regije Donbas ter osebni varnosti vseh, ki so sodelovali v pogovorih (OVSE 2014).

Kljub dvostranskemu dogovoru o prekinitvi napadanja se obstreljevanje ni nehalo. Strani sta druga drugo obtoževali kršenja dogovora. Na razmejitenih točkah je vsak dan prihajalo do streljanja z avtomatskim orožjem in do izstreljevanja granat. Do sredine januarja 2015 je prišlo do hudih spopadov na celotni fronti. Februarja so uporniki začeli z močnimi napadi in zavzeli precej območja. V tem času, natančneje 21. januarja 2015, so uporniki zajeli tudi simbolično pomembno Mednarodno letališče Doneck. V eni izmed največjih bitk v času trajanja konflikta naj bi po mnenju ukrajinske strani prišlo do hudih tankovskih spopadov. V tej bitki naj bi po njihovem mnenju ruska vojska prvič uporabila specialne enote, ki so bile pripeljane izključno s tem namenom. Bitka se je sicer začela z obstreljevanjem, takoj ob koncu pa so istočasno v mesto zapeljali ruski tanki in helikopterji. »Čiščenje« stavb naj bi izvajale specialne enote. Kasneje, ob zavzetju, so obrambne položaje zavzeli borci Novorusije in poskrbeli za neoviran umik ruske vojske (Prentice 2014). Po zajetju letališča so uporniki začeli priprave na ofenzivo proti Debalceve. Debalceve je mesto, ki leži med dvema največjima uporniškima mestoma Doneck in Luhansk. Mesto je strateško izredno pomembno, saj povezuje obe mesti in s tem dejansko celotno regijo Donbas z avtocestnim in železniškim križem. V mesto je bilo poslano večje število vladnih oboroženih sil, ki so iz mesta z lahkoto odbijale enote upornikov. V začetku februarja 2015 pa se je na obrobju mesta začelo pojavljati vedno več tankovskih enot in borcev brez oznak (Examiner 2015). Mesto je bilo v tem času obkoljeno s treh strani, možnost umika je bila zgolj po cesti, ki vodi proti zahodu. Ofenziva je začela z artilerijskim ognjem in nadaljevala z napadom tankov in helikopterjev, v mesto pa je nato vkorakala še pehota. Ofenziva je bila po mnenju ukrajinske strani organizirana preveč dobro, da bi jo lahko izvedle izključno enote upornikov, hkrati pa so na vključenost ruske vojske kazale tudi enote, ki so se bojevale brez oznak.

Minsk II

Pogovori so bili sklicani na predlog nemške kanclerke Angele Merkel in francoskega predsednika François Hollande. Razlog je bil propad Protokola iz Minska v začetku leta 2015. Prav tako je potrebno omeniti, da so 1. februarja 2015 ZDA sporočile, da razmišljajo o večji pošiljki orožja Ukrajini, ki bi jim pomagala proti boljšemu ruskemu orožju (Schmitt in drugi 2015). Poteza je sicer popolnoma nesmiselna, ker Ukrajina s 3% zaseda 9. mesto po izvozu svetovnega orožja (SIPRI 2015). Bila pa je dober znak Nemčiji in Franciji s strani ZDA, da bo potrebno situacijo v Ukrajini umiriti. 11. februarja 2015 so se predstavniki Ukrajine, RF, Francije in Nemčije strinjali o ukrepih, ki jih je potrebno izvesti, da se situacija na vzhodu Ukrajine umiri. Večji del vsebine je zgolj ponovitev zahtev iz prvega protokola, kljub temu pa je drugi protokol prinesel nekaj konkretnjših sprememb. Prva, ki je bistvena, je ta, da bi za mejo skrbela Ukrajina, kar pri skoraj 2300 km predstavlja precejšen zalogaj. Druga bistvena pa je poseben status Donecka in Luhanska. Območje Doneck in Luhansk bi tako še vedno ostala del Ukrajine, imela pa bi posebne pravice. Ob izbruhu spopadov je bil to cilj upornikov, kasneje pa se je izkazalo, da to ni dovolj. Pri podpisu Minska II je potrebno dodati, da sta bila poleg predstavnikov OVSE, Ukrajine in RF podpisnika tudi predstavnik Donecka in Luhanska, Aleksander Zakarčenko ter Igor Plotnicki (OVSE b 2014). Boji se kljub dogovoru še vedno niso popolnoma umirili. Še naprej je prihajalo do manjših spopadov enot, ki niso bile del ukrajinskih vladnih sil in upornikov.

4 Aplikacija asimetričnega vojskovanja na primeru konflikta v Ukrajini

4.1 Gospodarske, politične in demografske značilnosti Ukrajine

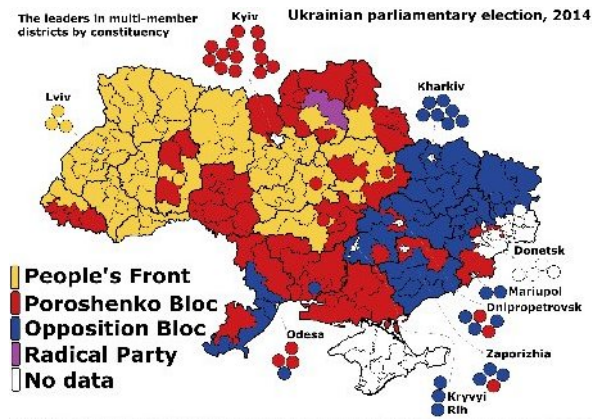
Ukrajina na zahodu meji na države NATO članice Madžarsko, Slovaško, Poljsko in Romunijo, prav tako pa je obdana z Belorusijo, Moldavijo in Rusko federacijo. Belorusija predstavlja največjo zaveznico RF, v Moldaviji, v območju znanem kot Transnistija, pa ima de facto nadzor RF, ki je v aprilu 2015 tam izvedla tudi vojaške vaje (Bender 2015). Ukrajina tako predstavlja geopolitičen center v Evraziji. Evrazija je največja celina na svetu, na njej živi 75% svetovnega prebivalstva, predstavlja 60% svetovnega BDP-ja, pod njo pa so $\frac{3}{4}$ svetovnih energetskega virov. Predstavlja tudi razmejitveno točko med NATO-m in Organizacijo dogovora o kolektivni varnosti (rus. *Организация Договора о коллективной безопасности*) ter Evropsko unijo in Evrazijsko ekonomsko unijo.

Prebivalstvo

Po zadnjem štetju prebivalstva, v letu 2001, se je izmed 48 416 000 ljudi 77,5% opredelilo za Ukrajince, 17,2% pa za Ruse. Izmed vseh prebivalcev se je za ukrajinsko govoreče opredelilo 67% ljudi, za rusko govoreče pa 30% (State Statistics Committee of Ukraine 2004). Večina ljudi, ki se je opredelila za Ruse in rusko govoreče, živi na območju, kjer se je leta 2014 začel konflikt. Na predsedniških volitvah je večina prebivalcev zahoda Ukrajine volila Julijo Timošenko, ki jo lahko označimo kot proevropsko kandidatko, večji del prebivalcev regije, kjer se je začel odvijati konflikt, pa Viktorja Janukoviča, ki ga lahko označimo kot proruskega (Election results 2010).

Na sliki 4.1 so prikazani rezultati parlamentarnih volitev iz leta 2014. Z modro barvo so označeni prorusko, z rdečo in rumeno pa proevropsko usmerjeni prebivalci. Najhujši boji v času trajanja konflikta so potekali ravno na prostorih, označenih z modro barvo.

Slika 4. 1: Politična razdeljenost Ukrajine

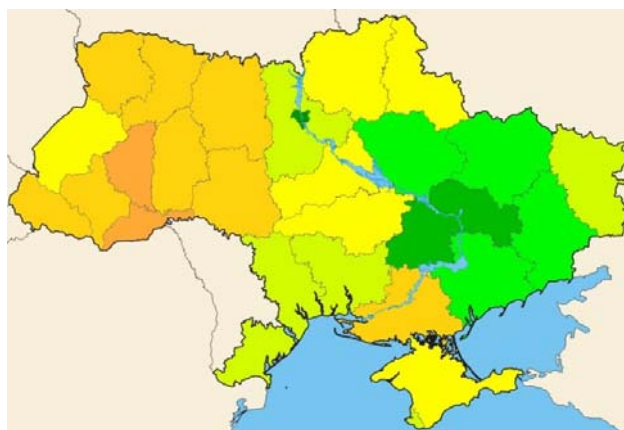

Vir: Wikimedia (2014a).

V letu 2013 je bila najvišja povprečna plača v Kijevu z okolico, ta je znašala 5024 ukrajinskih hrvnij, (naslednja) nekoliko nižja v območju Donecka, 3762 hrvnij, in nato Luhanska, 3342 hrvnij. Na zahodu je bila povprečna plača med 2367 in 2791 hrvnij (Deržstat Ukrajine 2013).

Slika 4. 2 prikazuje bruto domači proizvod (BDP) po regijah. Temna barva (temo zelena) prikazuje najvišji BDP v državi, svetla (svetlo rumena) pa najnižji. Ukrajina ima, v nasprotju z ostalimi evropskimi državami, vzhodni del države bolj razvit kot zahodni. Vzhodno prebivalstvo, tj. prorusko, si želi večjega nadzora nad razporejanjem davkov. Želijo si, da bi denar ostal na vzhodu.

Slika 4. 2: Razdelitev BDP na prebivalca po regijah Ukrajine

Legenda: BDP na prebivalca v ameriških dolarjih

- več kot 10 000
- 5 000 – 10 000
- 4 000 – 5 000
- 3 000 – 4 000
- 2 500 – 3 000

2 000 – 2 500

manj kot 2 000

Vir: Wikimedia (2014b).

4. 1. 1 Ozadje konflikta

Ukrajina je postala samostojna država po razpadu Sovjetske zveze (v nadaljevanju SZ) decembra 1991. Zdi se, da v času samostojnosti Ukrajinci niso uspeli vzpostaviti prave parlamentarne demokracije. Državo vodi nekaj skorumpiranih oligarhov, ki preko politike ustvarjajo posle za svoja podjetja in tega se prebivalci dobro zavedajo. Prav zato je ob predsedniških volitvah novembra 2004 prišlo do tako imenovane Oranžne (pomarančne) revolucije (ukrajinsko: *Помаранчева революція*). Na volitvah sta bila kandidata Viktor Juščenko (ukrajinsko: *Віктор Ющенко*) in Viktor Janukovič (ukrajinsko: *Віктор Янукович*), prvi proevropsko, drugi pa prorussko usmerjen. Na volitvah je bil za zmagovalca razglašen Viktor Janukovič. Po razglasitvi rezultatov je prišlo do vsesplošnih protestov, ker so bile volitve po mnenju ljudi prirejene. Sčasoma je zaradi pritiska Ukrajincev, in tudi zunanjih akterjev, Vrhovno sodišče Ukrajine zahtevalo razpis ponovnih volitev. Na drugih volitvah je največ glasov dobil Viktor Juščenko, na naslednjih predsedniških volitvah, ki so potekale leta 2010, pa je uradno zmagal Viktor Janukovič.

Ukrajina na zahodu meji na države članice Evropske unije, na vzhodu pa na Rusko federacijo. Država je tako razdeljena na dva pola. Zahodni, ki vidi prihodnost Ukrajine kot del EU, in vzhodni del države, ki si, raje kot z EU, želi več sodelovanja z RF. Ključno pa je to, da si vsi želijo boljše prihodnosti. Prihodnosti, v kateri bo v državi vzpostavljena demokracija in kjer ne bo prostora za oligarhe in kjer bo, v družbo popolnoma vpeta korupcija, izkoreninjena. EU je v želji po približevanju Ukrajine v Unijo predlagala podpis Pridružitvenega sporazuma med EU in Ukrajino. Osnutek sporazuma, ki je bil zapisan leta 2012, omogoča politično in ekonomsko sodelovanje med obema stranema sporazuma. Stranki bi se s sporazumom zavezali, da bi prišlo do zbližanja ekonomske politike, zakonodaje, uvedli enake pravice za delavce, brezvizno potovanje, izmenjavo informacij in osebja na področju sodstva, modernizacijo ukrajinske energetske infrastrukture in dostop do sredstev Evropske investicijske banke. Sporazum bi tako Ukrajini omogočil, da začne z reformami, s katerimi bi se približala EU. Viktor Janukovič, predsednik Ukrajine, je ta sporazum novembra 2013 zavrnil. Prihodnost Ukrajine je bila po

njegovem mnenju v Evrazijski ekonomski uniji (rusko: *Евразийский экономический союз*). Trenutne članice zveze so Ruska federacija, Belorusija, Kazahstan, Armenija in Kirgizija.

Zaradi nestrinjanja ljudi z zavrnitvijo Pridružitvenega sporazuma med EU in Ukrajino je 21. novembra 2013, na Trgu neodvisnosti (ukrajinsko: *Майдан Незалежності*), prišlo do velikih protestov, ki so se kmalu prelevili v nasilne. V času med 21. novembrom 2013 in 23. februarjem 2014 je bilo naštetih vsaj 104 žrtev na strani protestnikov in 17 na strani policije. Po pisanju nekaterih ruskih medijev je število mrtvih doseglo 780 (Interfax UA 2014).

Zaradi nestrinjanja s protestniki v Kijevu so rusko govoreči prebivalci polotoka Krim začeli s svojimi protesti proti pridruženju Ukrajine v EU. Kmalu za tem so se na polotoku, na katerem je imela na podlagi dogovora z Ukrajino svojo bazo RF, začeli v velikem številu pojavljati oboroženi ljudje, ki niso nosili oznak. To so bili vojaki Ruske vojske, kar je kasneje priznal tudi predsednik RF Vladimir Putin (Lally 2014). 16. marca 2014 je na Krimu potekal referendum o priključitvi, ki so ga nadzorovali tuji opazovalci. 96,77% ljudi se je odločilo za priključitev k RF. Tako je že 21. marca 2014 prišlo do ratifikacije sporazuma med Krimom in RF. 22. februarja 2014 je Ukrajinski parlament zahteval umik predsednika Viktorja Janukoviča. Ta je zaradi strahu pred protestniki s helikopterjem zbežal v Rusijo. Zaradi nestrinjanja s protestniki na Trgu neodvisnosti in v žaru priključitvenega sporazuma med Krimom in RF so se na območju Donetska in Luhanska prebivalci, ki so večinsko rusko govoreči, začeli dogovarjati o avtonomiji pokrajin. Ljudje so v času politične nestabilnosti začeli ropati vojašnice, ki so bile večinoma nevarovane. Ukrajina je, kot nekdanja članica SZ in članica Varšavskega pakta, posedovala ogromne količine orožja. Večina težkega orožja je bila zaradi morebitnega hitrega napada z zahoda shranjena na vzhodu države, prav na tem območju, kjer živi večinoma rusko govoreče prebivalstvo in kjer se ljudje ne strinjajo s politiko Kijeva. Samo kot primer naj omenim zavzetje nevarovane vojašnice v Artemovsku, kjer so uporniki v nekaj dneh vzeli 221 tankov, 288 oklepnih vozil, 12 samovoznih havbic, 18 raketnih sistemov Grad, 183 pehotnih vozil in 12 minometov (Pravda RU 2014). Specialne enote, ki so bile v času hladne vojne pripravljene na takojšnji odgovor, so bile nastanjene na zahodu države. Uporniki seveda niso imeli dovolj izkušenj z upravljanjem vojaških vozil in z vojaško taktiko, zato so jim pri usposabljanju pomagali ruski prostovoljci. Uporniki so imeli tako na voljo dovolj opreme, z neodzivnostjo Ukrajinske vojske v prvih mesecih, pa so si v tem času pridobili kar nekaj izkušenj s pomočjo

ruskih prostovoljcev. 2. marca 2015 so Združeni narodi v poročilu zapisali, da naj bi število žrtev preseglo 6000 (UN 2015).

4. 2 Udeleženci konflikta

V tabeli 4. 2 je prikazano razmerje oboroženih sil med obema vpletenima silama. Številke so povzete po podatkih Poljskega obrambnega ministrstva in naj bi predstavljale dejansko število sil, predvsem Ukrajinske vojske, zaradi njenega razpada na vzhodu države (Tass 2014).

Tabela 4. 2: Razmerje oboroženih sil

Razmerje oboroženih sil		
	NOVORUSIJA	UKRAJINSKE_OBOROŽENE SILE
ŠT. BORCEV	20 000 – 30 000	50 000

Vir: Hubs (2014).

V nadaljevanju bom opisal vse v medijih zabeležene udeležence konflikta, hkrati pa opisal vse vrste orožja, ki jih je mogoče prepoznati na podlagi fotografij ali video posnetkov. Za lažjo analizo jih bom razdelil na podpornike Ukrajine in podpornike Ruske federacije, to pa zato, ker je v konfliktu udeleženih veliko število raznih milic, ki se borijo za lastne interese in bi analiza cilja vsake predstavljala preobsežno delo. Če bi situacijo izjemno poenostavil, bi lahko rekel, da imamo na eni strani ukrajinsko regularno vojsko, tj. Ukrajinske oborožene sile, na drugi pa upornike. Potrebno je razumeti, da je ob začetku konflikta prišlo do razpada ukrajinske vojske na vzhodu države, prav tako pa se veliko pripadnikov rednih oboroženih sil ni bilo pripravljeno boriti proti lastnemu narodu. Ukrajinski parlament se je zato 25. decembra 2014 odločil, da dodeli Nacionalnemu varnostnemu in obrambnemu svetu (rus. *Совет национальной безопасности и обороны Украины*) večja pooblastila. Svet sestavljajo predsednik, ki je predsednik Ukrajine, predsednik vlade, minister za obrambno, predsednik varnostnih služb, minister za notranje zadeve in minister za zunanje zadeve. Svet skrbi za to, da usklajuje delovanje vseh služb (NSDCU 2015).

Preden bom opredelil posamezne udeležence konflikta, je potrebno poznati politično situacijo v Ukrajini. Državo dejansko vodijo posamezni oligarhi. Politiki so torej tisti ljudje z največjim

bogastvom. Ti ljudje so si s v času trajanja konflikta z lastnim denarjem kupili milice. Ljudem so kupili opremo, poskrbeli za bivanje in prehrano, nekaterim tudi plačo. Vojna je zaradi egoističnih interesov oligarhov postala še bolj umazana. Na začetku so posamezne milice varovale določeno območje, kasneje pa so si ob uspehih želele še več. Konflikt je tako postal vojna vseh proti vsem. Takšno vojno poznamo že iz 90.-ih, iz časa, ko so potekali konflikti na območju nekdanje Jugoslavije (Perišić 2009).

4. 2. 1 Ukrajinske vladne sile

V regiji Donbas so prisotne sile ministrstva za obrambo – vojska ministrstva za notranje zadeve – policija in nacionalna garda, Državna mejna služba, Varnostna služba (obveščevalna) ter Državna administrativna služba, ki odgovarja direktno predsedniku vrhovne Rade. Število državnih služb naj bi se gibalo okoli 50 000.

Sestava Oboroženih sil Ukrajine

Oborožene sile Ukrajine so sestavljene iz treh vej: pehote, mornarice in letalstva. Potrebno se je zavedati, da je bilo veliko orožja med spopadi že uničenega in zaplenjenega, tako da Ukrajina sedaj ne razpolaga z vsemi orožji, s katerimi je na začetku spopadov. Večina orožja, ki je v uporabi, je sovjetskega izvora, kljub temu pa ima Ukrajina močno razvito obrambno industrijo in skrbi za to, da so orožja, ki so v uporabi, posodobljena. Pehota je v večini bitk uporabljala bojna oklepna vozila (različne verzije BTR), ki pa so bila izjemno ranljiva proti ruskim tankovskim in protitankovskim izstrelkom. Kljub temu, da je v Ukrajini tovarna, ki skrbi za obnovo bojnih letal MIG, Ukrajina svojih letal ni imela posodobljenih in so jih uporniki z lahkoto sestreljevali s protiletalskimi izstrelki. Večina mornarice je bila uničena v prvih mesecih, ko je prišlo do zavzetja Krima in s tem do zavzetja ladij (Ministrstvo za obrambo Ukrajine 2015).

Nacionalna garda Ukrajine

Ukrajina je po dogodkih, znanih kot Evromajdan, izgubila velik del svojih enot. Vsem pripadnikom varnostnih sil, ki so delovale proti protestnikom (ena izmed njih je bila posebna policijska enota Berkut) je bilo zagroženo, da jih bo doletela kazen. Pripadnikom, ki so delovali po ukazih nadrejenih, torej ni ostalo nič drugega, kot da se pridružijo upornikom. Vojska v proteste ni bila direktno vključena, vseeno pa je bila v začetku izbruha krize sistematično uničena. Prišlo je do popolne reorganizacije, kar je v kombinaciji z veliko stopnjo korupcije

privedlo do njenega izjemnega poslabšanja. Predsednik Porošenko je dejal, da je ob začetku konflikta dezertiralo 30% pripadnikov varnostnih sil (UT 2015).

Med protestniki se je zaradi teh razlogov razvila želja po tem, da se jih oboroži in dovoli borbo za domovino. Andrij Parubij je bil v tem času imenovan na mesto sekretarja Nacionalnega varnostnega in obrambnega sveta Ukrajine, kjer je skupaj z ostalimi ministri začel iskati možnosti za vzpostavitev novih, legalnih sil. Prva rešitev, ki so jo izbrali, je bila vzpostavitev ti. »Notranjih sil«, ki so delovale kot človeški ščit okoli Vlade, vendar niso napadle protestnikov. Kasneje pa so se odločili, da bodo odprli vadbeni center Nacionalne garde, ta je bil vzpostavljen v Novem Petrivcu, v bližini Kijeva. Prostovoljce so trenirali policisti, ki so sodelovali v protestih Evromajdan. V tem času je na vzhodu, v regiji Donbas, prišlo do večjega števila manjših napadov separatistov ob pomoči ruskih prostovoljcev. Vojska je svoje sile začela umikati proti zahodu; cesar v tistem trenutku ni mogla vzeti, je pustila tam. Varnostne službe so tako tam ostale brez pomoči vojske in se same niso želele spopasti z nasprotnikom, raje so jim predale v nadzor svoja poveljstva in hkrati tudi orožje. Prvi bataljon nacionalne garde je bil napoten na vzhod v sredini aprila 2014. Število prostovoljcev je bilo majhno, kljub temu pa je dalo rednim varnostnim organom, ki so tam delovali že prej, izjemno motivacijo. Veliko Ukrajincev se iz raznih razlogov ni želelo pridružiti silam notranjega ministrstva. Andrij Parubij je tako skupaj z vojsko začel z ustanavljanjem bataljonov teritorialne obrambe (BTO). Po zakonu ima vsaka »oblast« v Ukrajini pravico do vzpostavitve teritorialne obrambe. Prvi takšen bataljon, ki je bil ustanovljen, je bil 24. Bataljon v Luhansku, katerega poveljnik je bil Sergij Melničuk. V letu 2015 so vsi BTO dolžni odgovarjati Anti-terorističnemu centru (ATC).

13. marca 2014 je ukrajinski parlament izglasoval vzpostavitev nacionalne garde, ki šteje do 60 000 pripadnikov. Nacionalna garda tako ni več vsebovala prostovoljcev. Znotraj so bili formirani bataljoni za potrebe operacij (*батальйони оперативного призначення*), ki so jih dopolnili z rezervisti. Vsak prostovoljec, ki bi se želel vključiti v enoto, je bil po novem vključen v eno izmed enot nacionalne garde. V okviru nacionalne garde deluje tudi Bataljon Donbas, ki ima poseben status. Borci tega bataljona so podpisali pogodbe kot vojaški rezervisti Nacionalne garde Ukrajine. Sestavljajo jo poveljstvo ter operativne in teritorialne izpostave, ki so razdeljene po regijah, in sicer Vzhodna, Zahodna, Severna, Južna, Centralna regija in regija Krim. Osnovno opremo jim zagotavljata ministrstvo za obrambo in ministrstvo za notranje zadeve, večji del

opreme pa dobivajo s pomočjo raznih organizacij in poslovnežev. Ena izmed takšnih organizacij je Samoobrambna enota Majdan, ki ima svoje sedeže v Melitopolu, Dnetropetrovsku in Kharkivu. Sestavljajo jo aktivisti, ki so delovali že ob protestih. Njihova naloga je zbiranje in pošiljanje borcev vsega, razen orožja.

Orožje

Nacionalna garda je šla čez tri faze: 1991-2000 je bila klasična nacionalna garda, 2000-2014 posebna enota policije, od leta 2014 pa deluje kot paravojaška enota. Temu primerno je tudi orožje, ki je primernejše za policijsko delo. Večina pripadnikov uporablja razne variacije pištole Makarov, brzostreleke MP-5 / Fort – 223, razne variacije Kalašnikova, protitankovske izstrelke RPG / Fagot, prav tako pa imajo na voljo bojna oklepna vozila BTR, kot jih uporablja vojska. Na ulicah je bilo med izbruhom konflikta moč videti tudi tuja licenčna vozila Spartan, Saxon in Cougar (Kolesnyk 2014). Orožje jim zagotavlja tudi ukrajinska vojska.

Desno usmerjene stranke

Vključenost desničarskih gibanj v konflikt je sorazmerno majhna. Gre predvsem za propagando, ki jo vodi RF in na tak način daje legitimnost svojim prostovoljcem, ki naj bi se borili, da zavarujejo rusko govoreče prebivalce. Ukrajinci take politike ne želijo, kar so jasno izrazili na predsedniških volitvah, ko sta kandidirala dva kandidata skrajne desnice in dobila skupaj zgolj 1.86% glasov.

Bataljon Azov (rus. *Батальйон Азов*) je desničarska paravojaška skupina, ki spada pod Ministrstvo za notranje zadeve, natančneje pod Nacionalno gardo Ukrajine, in je bila ustanovljena 5. maja 2014. Sedež ima v Mauriupolu na nabrežju Azovskega morja. Glavni sponzor naj bi bil po nekaterih podatkih Igor Kolomojskij, ki ima tako največji vpliv na delovanje skupine. Poleg njega sta vidnejša člana Oleh Ljaško, član Vrhovne Rade, in ultra nacionalist Dmitro Korčinski. Poveljnik bataljona je Andrej Biletski, ki je hkrati predsednik dveh neonacističnih skupin, Patriotov Ukrajine in Nacional-socialistične skupščine. Avgusta 2014 mu je predsednik Porošenko podelil odlikovanje za pogum in ga povišal na mesto poročnika. Po besedah Biletskega naj bi bila v bataljonu polovica rusko govorečih borcev (Ayres 2015).

Bataljon Donbas sestavljajo prostovoljci regije Donbas, natančneje iz Donecka, vzpostavljen pa je bil v Dnetropetrovsku aprila 2014. Število borcev do sedaj še ni preseglo števila 900. Na

osnovi tega bataljona je bil v okviru ukrajinskega ministrstva za obrambo ustanovljen 24. bataljon teritorialne obrambe, ki je deloval v okviru Nacionalne garde in kasneje postal 46. bataljon za posebne namene Donbas – Ukrajina. Ustanovitelj bataljona je Semjon Semečenko, ki je prav tako poveljnik. Prispevke, tako denarne kot materialne, je začel zbirati preko svojega facebook profila. Administracija regije Doneck formiranja enote ni dovolila, Semečenko pa je podporo dobil pri vodji Dnipropetrovska, Igorju Kolomoisku, ki je uredil bivališče za prostovoljce. Ob formiranju enote so jim na pomoč takoj priskočili delavci izpostave ministrstva za obrambo za regijo Dnepropetrovsk. 30. aprila 2014 je ministrstvo sprejelo formalno odločitev o ustanovitvi oboroženih teritorialnih bataljonov v vsaki regiji. S to odločitvijo je začel pravno obstajati. 29. maja je ministrstvo za notranje zadeve predlagalo, da se bataljon zaradi lažje koordinacije prenese pod njegovo okrilje. Tako je postal bataljon za posebne namene Nacionalne garde Ukrajine. Cilj je bil, da bi 460 pripadnikov postalo specialna enota, ki bi izvajala izvidništvo, anti-sabotaže in manjše operacije, prav tako pa tudi varovanje državne meje na vzhodu Ukrajine. Prostovoljci, ki se niso strinjali s tem, da bi postali dejanski pripadniki rednih oboroženih sil, so bili razdeljeni na varovanje objektov (Shynkarenko 2014).

Korpus ukrajinskih prostovoljcev: »Desni sektor« (rus. *Добровольческий украинский корпус «Правого сектора»*)

To je paravojaška enota, ki je bila vzpostavljena julija 2014 na predlog Ukrajinske nacionalistične organizacije. Poleg ukrajinskih borcev so v enoti tudi tuji borci, poveljuje pa jim Dmitrij Jaroš. Enota deluje predvsem v okolici ti. Ljudske republike Doneck. Desni sektor je v Ukrajini registriran kot stranka, ne pa kot vojaška organizacija. Po njihovem mnenju je na podlagi 65. člena ustave Ukrajine obramba države, samostojnosti in teritorialne integritete Ukrajine v odgovornosti njihovih državljanov in to jim daje pravico, da prav v primerih, kot je konflikt v regiji Donbas, primejo za orožje (Pravij sektor 2014). 16. avgusta 2014 je Desni sektor zahteval od predsednika Petra Porošenka, da zamenja ministra za notranje zadeve Vladimirja Jevdokimova, ker naj bi po njihovem mnenju podpiral separatizem, terorizem in nasploh vse protiukrajinske aktivnosti. Zahtevali so tudi preiskavo vseh teh dogodkov. Prav tako se niso strinjali z nobenim Prošenkovim predlogom, ki bi pripeljal k prenehanju napadov. 6. januarja 2015 je svetovalec predsednika Ukrajine v izjavi povedal, da je Desni sektor zavrnil predlog, ki bi njihove enote prestavil pod okrilje ministrstva za obrambo. To bi jim dalo pravno podlago za

delovanje, vendar so predlog zavrnili (Lenta 2015). Dmitrij Jaroš je prav tako povedal, da si pridružujejo pravico, da ne upoštevajo ukazov za prenehanje ognja in delujejo v skladu z lastnimi načrti.

4. 2. 2 Novorusija

Dobesedni pomen imena je Nova Rusija (rus. *Новороссия*). Je konfederalna zveza Doneške in Luhanške ljudske Republike. Zavezništvo med obema republikama je bilo sklenjeno 24. maja 2014. Ime ponazarja zgodovinski položaj tega območja, ki sega že v čase ruskega imperija, ki je vključeval večji del regije Donbas. V tem času je država obsegala današnji južni del Ukrajine, tj. od Moldavije do Luhanska, na severu pa v višini Dnetropetrovksa in Krima na jugu. To območje je bilo po Oktobrski revoluciji del Sovjetske zveze, po njenem razpadu pa je ostalo kot del Ukrajine. Kljub dolgi zgodovini tega območja je ime prišlo v uporabo aprila 2014, po intervjuju ruskega predsednika Putina za rusko nacionalno televizijo. Putin je na enega izmed vprašanj odgovoril:

Naj vas spomnim, da območje, ki se je v carskih časih imenovalo Novorosija – Kharkov, Luhansk, Donetsk, Kherson, Nikolajev in Odesa, ni bilo od nekdaj del Ukrajine. To območje je bilo dano Ukrajini leta 1920 s strani sovjetske vlade. Zakaj? Kdo ve. Bila so (območja) zavzeta s strani Potomkina in Katerine Velike v serijah znanih vojn. Središče je bilo Novorosijsk, zato se je imenovalo Novorosija. Rusija je izgubila teritorij zaradi veliko razlogov, ljudje pa so tam ostali (Kremlin 2014).

Iz tega odgovora lahko preberemo, iz česa izhaja legitimnost boja borcev Novorosije, prav tako pa vidimo, kateri del jim po njihovem mnenju pripada.

Združene oborožene sile Novorusije (rus. *Объединённые Вооружённые Силы Новороссии*)

Sestavljajo jih Ljudska milica Donbasa (LMD) in Ljudska milica Luhanska (LML), ki sta se v enotno skupino združili 16. septembra 2014. Obe enoti sta sestavljeni iz prostovoljcev. Ukrajinska vlada je ZOSN označila za teroristično skupino.

Ljudska republika Doneck

Nastala je na predlog Pavla Gubarjeva, ki je bil izvoljen kot ljudski guverner Doneške »oblasti«. Prvotni cilj te milice je bil zavzetje vseh vladnih stavb na območju Donecka, kasneje pa se je začela bojevati na celotnem območju Donbasa. Ta milica je znana kot ena izmed najverjetnejših krivcev za sestrelitev letala Malezijske družbe 17. julija 2014. Aleksander Zakarčenko, predsednik vlade Doneške ljudske republike, je 28. avgusta 2014 izjavil, da se v njihovi milici bori nekaj manj kot 4000 ruskih prostovoljcev (Tass 2014). Tej enoti je pridružen tudi odred Jovana Ševića, ki ga sestavlja do 250 srbskih četnikov, ki se po njihovih besedah borijo za slovanske brate (Ruević in drugi 2014). Po mnenju nekaterih strokovnjakov je milica januarja 2015 dosegla brigadno strukturo in precej izboljšala logistiko, organizacijo, poveljevanje ter samostojno delovanje enot. Izboljšali so tudi urjenje osebja.

Ljudska milica Luhanska

Nastala je 6. aprila 2014, njeno poveljstvo pa se nahaja v nekdanji stavbi Ukrajinske obveščevalne službe v Luhansku. Zavzetje je vodil Valerij Bolotov. 30. aprila je enota, za tem, ko je dobila podporo prebivalstva, zavzela tožilstvo ter radio in televizijo, prav tako pa izpostavo ministrstva za notranje zadeve. ZOSN uporablja večinoma zaseženo orožje ukrajinske policije in vojske, dodatno pa jim orožje dobavljajo ruski prostovoljci. Med takim orožjem so modificirani tanki T-72, oklepna vozila BTR-82AM, bojna oklepna vozila BPM-97, protiletalsko orožje Pancir-S1, večnamenska vozila GAZ Vodnik, goseničar MT-LB, ročni raketni sistem MRO-A, protitankovski izstrelek Kornet, protitankovska ostrostrelna puška ASVK in ostrostrelska puška VSS Vintorez (Bodner 2015). Vse to orožje je bilo najdeno na vojskovališču, zanj pa je znano, da ga uporablja samo ruska vojska in ni bilo nikoli izvoženo v tujino. Raziskovalni center za oborožitve (ARES) v svojem poročilu navede, da je večina oborožitve (lahko orožje, strelivo in oklepna vozila) separatistov domačega porekla. Ob začetku konflikta je veliko dezertirjev ukrajinske vojske s seboj odneslo veliko količino vseh vrst orožja. Separatisti so trdili tudi to, da so orožje dobili od koruptivnih članov ukrajinskih oboroženih sil. Raziskovalci ARES trdijo, da obstaja precejšnja verjetnost, da je večja količina orožja prišla iz vsaj ene izmed tujih držav. Ne morejo pa trditi, da je to Rusija. Kot primer navajajo lahko orožje, vodene izstrelke in oklepna vozila. V konfliktu so bile uporabljene tudi protipehotne mine, kasetno strelivo in zažigalne bombe. To orožje je sovjetskega in ruskega izvora (ARES 2014).

Ruski prostovoljci

Število prostovoljcev, ki so se borili na strani separatistov, je nemogoče navesti. Izjemno veliko dela na področju raziskovalnega novinarstva, pri tem, kako izgleda rekrutiranje borcev in kasneje prehod rusko-ukrajinske meje, je naredila ruska revija Novaja Gazeta. Večina prostovoljcev je nekdanjih pripadnikov oboroženih sil Sovjetske zveze oziroma RF, ki so se borili v Afganistanu in Čečeniji. Borci so se za odhod v Donbas odločili zaradi slabe finančne situacije in zaradi potrebe po tem, da bi pomagali sonarodnjakom. Prostovoljci so v kontakt s tam delujočimi borci vstopali preko ruske verzije Facebooka V Kontakte, kjer je vzpostavljenih več skupin, ena izmed njih se imenuje: »Ruski prostovoljci / Donbas«. V skupini so bili navedeni pogoji, kdo vse se lahko prijavi za boj. Potrebne so vojaške izkušnje, starost nad 26 let, specializacija in nekaznovanost. Iskali so predvsem voznike oklepnikov in upravljalce protitankovskega orožja. Novaja Gazeta navaja, da so prostovoljce novačile tudi vojaške izpostave v RF. Kot primer navaja borce, ki so bili v trenutku intervjuja v mestu Rostov, na rusko-ukrajinski meji, izmed katerih so bili vsi izkušeni borci iz Afganistanske vojne in vsi aktivirani preko vojaških izpostav v RF. Dobili so tudi navodilo, naj s seboj prinesejo kamuflažne uniforme z ruskimi vzorci in vse, kar imajo (Kostjučenko a 2014). Najti pa je mogoče tudi trditve žena, katerih možje so bili borci Ruske vojske in so umrli v Ukrajini, da njihovi možje niso prostovoljno odšli v boj. Po njihovih trditvah naj bi bile akcije izvedene zelo na hitro, tako da se nihče pravzaprav ni zavedal, kaj točno se dogaja (Žilin 2014). Novaya Gazeta je v bolnišnici v Donecku izvedla intervju z 20-letnim Dorzijem Batomukujevim iz Sibirije, ki je bil kot nabornik poslan v boj v Debalcevo. Ko so bili nastanjeni v Rostovu, so jim povedali, naj se pripravijo na vaje. Ob začetku vaj so vsi vedeli, da jih bodo poslali v Ukrajino. Naročili so jim, da morajo z uniform sneti vse oznake, v vojašnici pustiti osebne stvari in z vozil prekriti vse oznake. V tistih dneh se je nekaj vojakov odločilo, da ne želijo sodelovati in so odšli. Zatrdil je, da so najhujše boje izvajali ruski vojaki, ki so bili izjemno dobro izurjeni, prostovoljci so se iz hudih bojev raje umikali. Prostovoljci so delovali popolnoma neorganizirano in prestrašeno (Kostjučenko b 2014). Dejstvo je torej, da so bili pripadniki ruske vojske na ozemlju Ukrajine aktivni in da so upornikom pomagali na različne načine. V prvi vrsti so jim pripeljali novejša tanka in novejša orožja ter jih naučili uporabe, v vseh večjih bitkah pa so delovale celotne tankovske enote, ki so jih pripeljali iz celotne RF, da bi čim hitreje porazili ukrajinsko stran.

Zaključek

V prvi vrsti se je potrebno zavedati kompleksnosti konflikta v Ukrajini. Na eni strani imamo prebivalce Ukrajine, ki vidijo boljše življenje v morebitni priključitvi Evropski uniji, drugi pa so mnenja, da že zgodovinsko gledano spadajo pod okrilje Ruske federacije. Ukrajina je tranzicijska država, ki od razpada Sovjetske zveze še ni uspela zgraditi demokracije. Bistvena težava je ta, da državo vodijo oligarhi in da do sedaj v Ukrajini še ni bilo prave osebe, ki bi uspela izpeljati korenite reforme. Ena izmed največjih težav je korupcija. Ljudje so še takrat, ko so resnično ogroženi, pripravljeni prodati orožje nasprotniku – s tem imam v mislih čas, ko je izbruhnil konflikt. V Ukrajini vlada popolno nezaupanje v vlado in prav to je razlog, da je ob izbruhu konflikta prišlo do razpada obrambno-varnostnega sistema. Nihče se ni pripravljen boriti za takšno državo.

V uvodu sem si zastavil raziskovalno vprašanje, ki bi ga sedaj rad natančneje razložil. Raziskovalno vprašanje se glasi:

- *V kolikšni meri je konflikt v Ukrajini asimetričen?*

Trdim, da konflikt v Ukrajini lahko na podlagi danih definicij opišemo kot asimetričnega. V prvih mesecih izbruha konflikta so imele ukrajinske vladne sile premoč zaradi boljšega orožja, s katerim so lahko povzročile veliko škode nasprotniku. Kljub temu pa večjih bitk, kot sta bili npr. bitka za Mednarodno letališče Doneck in bitka za mesto Debalceve, v te definicije ne moremo vključiti. Dogajanje v Ukrajini je izjemno kompleksno. Na eni strani imamo ukrajinsko regularno vojsko in policijo ter nacionalno gardo. Slednje sestavljajo prostovoljci, ki si ne želijo biti del regularnih vladnih sil, hkrati pa se ne vidijo kot del Ruske federacije. Želijo se boriti za svoje

premoženje in predvsem mir. Na drugi strani pa imamo borce Novorusije, ki imajo dovolj koruptivnih politikov, zaradi katerih država tone. Kljub temu, da bi konflikt lahko opisali kot državljansko vojno, ne moremo mimo vpletenosti Ruske federacije. Ruska federacija si prav tako kot vse ostale države želi imeti večji vpliv v mednarodni skupnosti, hkrati pa si nikakor ne želijo direktno mejiti na članico NATA. Krim, ki je sedaj de facto del RF, je za njih strateškega pomena. S prevzemom tega polotoka so za vedno pridobili neoviran dostop do Črnega morja. S pomočjo pri zavzetju regije Donbas pa so pridobili ozemlje, kjer se nahaja precej rude in tudi nekaj naftnih polj.

Konflikt v Ukrajini ni definicija klasične asimetrične vojne. Če pogledamo boje v katerih so vladne sile napadale separatiste, lahko rečemo da, hkrati pa je po vmešanju oboroženih sil RF prišlo tudi do klasičnih tankovskih bitk kot jih poznamo npr. iz druge svetovne vojne. Raziskovalni center RAND je definiral asimetrično vojskovanje kot vojskovanje, katerega cilj je uničenje kredibilnosti in legitimnosti relevantne politične sile, to pa izvajajo ne-državni akterji. Dodal bi še trditev Larise Deriglazove, ki pravi, da je cilj asimetričnega vojskovanja politična zmaga. Prav vse te cilje lahko najdemo v konfliktu v Ukrajini. Ukrajinska vlada ni uživala nikakršnega zaupanja svojega ljudstva in ravno to je bil razlog, da je prišlo do uporov. Ruska stran je v izbranem času trajanja konflikta izvajala propagando, kakršne po mnenju nekaterih strokovnjakov v zgodovini še ni bilo mogoče videti. Ukrajinsko stran so primerjali s fašisti, nacisti in desničarskimi skrajneži. Liddel-Hart je omenil tri pravila gverilskega bojevanja: raztresenost, motnje in demoralizacija. Iz ukrajinske vojske je v prvih dnevih konflikta dezertiralo več kot 30% borcev. Od teh ki so ostali, se jih je veliko ob pogledu na ruske tanke odločilo, da zamenja stran kar med bitko. Ukrajinske varnostne sile so bile v času trajanja konflikta popolnoma demoralizirane. Prostovoljci, ki so se odločili braniti lastne domove, so bili popolnoma neorganizirani. Cilj asimetričnega vojskovanja ni uničenje, temveč začasno onemogočanje delovanja. To je separatistom s pomočjo RF uspelo. Ukrajina kljub dvema mirovnima sporazumoma ni uspela ohraniti miru. Zdi se, da je v državi v nekem trenutku prišlo do popolnega brezvladja. Vojaki in policisti so bežali na zahod, enote prostovoljcev, ki so se borile za lastne cilje, pa so začele biti lastno bitko na vzhodu.

V prihodnosti bo vojskovanje potekalo ravno tako, kot se je odvijal (se odvija) konflikt v Ukrajini. Zaradi pravne spornosti vojne bo prihajalo do vedno manj odkritih državnih spopadov.

Države si ne želijo posredovanja mednarodne skupnosti. Prav tako svet že od padca hladne zaveze prehaja iz bipolarnega v multipolarni svet. Vedno več je gospodarsko in vojaško močno razvitih držav. Vojaške akcije bodo torej manjše in bolj ciljno usmerjene. Da pa bi razumeli, zakaj je temu tako, se je potrebno vprašati, kaj je cilj vojne. Če pogledamo zgodovino vojskovanja, je bil cilj včasih tudi popolno uničenje nasprotnika, kar je vključevalo pogrom nad prebivalstvom. V 21. stoletju, ko govorimo o sobivanju civiliziranih narodov, pa do tega nikakor ne sme priti. Cilj vojne bo torej politična zmaga nad nasprotnikom. Strani v spopadu si tako ne smejo dovoliti nedolžnih civilnih žrtev, prav tako pa si ne smejo dovoliti uničevanja njihove lastnine. Država lahko naredi, kar hoče, vendar si nikoli ne bo mogla povrniti zaupanja nekoga, ki je izgubil člana družine ali pa vse imetje med vojno. Vojskovanje bo v prihodnosti dosti bolj premišljeno. Vedno več bo kibernetičnih napadov, ki jih lahko izvajajo manjši akterji in vedno bolj prisoten bo terorizem.

Z vrstami orožij ki jih poznamo lahko zatrdimo, da določene vojske lahko popolnoma uničijo ostale, težko pa dosežejo to, da jih bo vzljubilo prebivalstvo. Če torej pogledamo na primeru konflikta v Ukrajini, vidimo, da so ljudje naklonjeni različnim stranem, to pa zato, ker vidijo boljšo prihodnost v različnih državah. Prebivalci Ukrajine si želijo dveh stvari; to sta mir in boljše življenje. Zmagovalec bo torej akter, ki bo ljudem omogočil boljšo prihodnost brez vojskovanja.

Literatura

- 1) ARES. 2014. *Raising red flags an examination of arms & munitions in the ongoing conflict in Ukraine*. Dostopno prek: <http://armamentresearch.com/Uploads/Research%20Report%20No.%203%20-%20Raising%20Red%20Flags.pdf> (26. marec 2015).
- 2) Ayres, Sabra. 2015. *Driven by far-right ideology, Azov Battalion mans Ukraine's front line*. Dostopno prek: <http://america.aljazeera.com/articles/2014/7/24/ukraine-azov-battalion.html> (29. julij 2015).
- 3) Barnett, Roger. 2002. *Asymmetric warfare: Today's Challenges to US Military Power*. Potomac Books.
- 4) Bender, Jeremy. 2015. *Russia just held a military exercise in a 'breakaway republic' in eastern Europe*. Dostopno prek: <http://www.businessinsider.com/russia-held-military-exercise-in-transnistria-2015-4> (14. april 2015).
- 5) Bigović, Milan. 2012. *Sodobni terorizem kot asimetrična grožnja varnosti Črni gori*. Dostopno prek: <http://dk.mors.si/IzpisGradiva.php?id=495&lang=slv> (20. marec 2015).
- 6) Blair, Davir. 2014. *Seven Ukrainian soldiers killed in ambush*. Dostopno prek: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/10828659/Seven-Ukrainian-soldiers-killed-in-ambush.html> (1. april 2015).

- 7) Bodner, Matthew. 2015. *5 Heavy Weapons in Ukraine's Rebel War That May Have Come From Russia*. Dostopno prek: <http://www.themoscowtimes.com/article.php?id=515557> (26. marec 2015).
- 8) Buffaloe, David L. 2006. *Defining Asymmetric Warfare*. Dostopno prek: https://www.ausa.org/SiteCollectionDocuments/ILW%20Web-ExclusivePubs/Land%20Warfare%20Papers/LWP_58.pdf (14. april 2015).
- 9) CIA. *The world factbook – Europe – Ukraine*. Dostopno prek: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/up.html> (17. marec 2015).
- 10) Clausewitz, Carl von. 2004. *O vojni*. Ljubljana: Studia humanitatis.
- 11) Department Of Army. 2010. *Special Forces Unconventional Warfare*. Dostopno prek: <https://info.publicintelligence.net/USArmy-UW.pdf> (20. marec 2015).
- 12) Derigazlova, Larisa. 2005. *Парадокс асимметрии в международном конфликте*. Dostopno prek: <http://www.intertrends.ru/nineth/007.htm#1> (18. marec 2015).
- 13) Deržstat Ukrajine 2013. *Середня заробітна плата за регіонами за місяць у 2013 році*. Dostopno prek: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/gdn/reg_zp_m/reg_zpm13_u.htm (14. april 2015).
- 14) DIOSRB. 2012. *Асимметрия в вооруженном противоборстве*. Dostopno prek: <http://www.belvpo.com/15441.html> (19. marec 2015).
- 15) Election results. 2010. *January 17, 2010 Presidential Election Results - Ukraine Totals*. Dostopno prek: <http://electionresources.org/ua/president.php?election=2010> (14. april 2015).
- 16) Examiner. 2015. *Russian media admits that regular Russian troops took Debaltseve*. Dostopno prek: <http://www.examiner.com/article/russian-media-admits-that-regular-russian-troops-took-debaltseve> (20. julij 2015).
- 17) Freier, Nathan. 2009. *The Defense Identity Crisis: It's a Hybrid World*. Dostopno prek: <http://strategicstudiesinstitute.army.mil/pubs/parameters/Articles/09autumn/freier.pdf> (20. marec 2015).
- 18) Hoffman, Frank G. 2009. *Hybrid Threats: Reconceptualizing the Evolving Character of Modern Conflict*. Dostopno prek: http://iripaz.org/listado_docs/res_conflictos/Hofmann%20Naturaleza%20evolutiva%20del%20conflicto.pdf (14. april 2015).

- 19) Hubs. 2014. *Неравный бой*. Dostopno prek: <http://hubs.com.ua/authority/neravnyi-boy.html> (17. marec 2014).
- 20) Interfax UA. 2014. *Around 780 people died during protests in Ukraine in reality, say volunteer doctors*. Dostopno prek: <http://en.interfax.com.ua/news/general/200152.html> (10. marec 2015).
- 21) Klesnyk, Denys. 2014. *The National Guard of Ukraine will receive 21 KrAZ Spartan LAVs*. Dostopno prek: <http://info-news.eu/the-national-guard-of-ukraine-will-receive-21-kraz-spartan-lavs/> (31. marec 2015).
- 22) Kostjučenko, Elena. a. 2014. *«Ваш муж добровольно пошел под обстрел»*. Dostopno prek: <http://www.novayagazeta.ru/inquests/64052.html> (1. april. 2015).
- 23) Kostjučenko, Elena. b. 2014. *We were fully aware of what we brought ourselves to and what could happen*. Dostopno prek: <http://en.novayagazeta.ru/politics/67620.html> (1. april 2014).
- 24) Kremlin. 2014. *Direct Line with Vladimir Putin*. Dostopno prek: <http://eng.kremlin.ru/news/7034> (26. marec 2015).
- 25) Kyiv Post. 2014. *Donetsk separatists say three civilians killed in Ukrainian government shelling of Sloviansk*. Dostopno prek: <http://www.kyivpost.com/content/ukraine/donetsk-separatists-say-three-civilians-killed-in-ukrainian-government-shelling-of-sloviansk-351057.html> (31. marec 2015).
- 26) Lally, Kathy. 2014. *Putin's remarks raise fears of future moves against Ukraine*. Dostopno prek: http://www.washingtonpost.com/world/putin-changes-course-admits-russian-troops-were-in-crimea-before-vote/2014/04/17/b3300a54-c617-11e3-bf7a-be01a9b69cf1_story.html (10. marec 2015).
- 27) Lenta. 2015. *Правый сектор» отказался подчиняться украинскому Минобороны*. Dostopno prek: <http://lenta.ru/news/2015/01/06/pravsek/> (25. marec 2015).
- 28) Lindström, Frida. 2012. *Asymmetric warfare and challenges for international humanitarian law*. Dostopno prek: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:575506/FULLTEXT01.pdf> (16. marec 2015).
- 29) Lowther, Adam. 2007. *Americans and asymmetric conflict : Lebanon, Somalia, and Afghanistan*. Westport (Conn.) ; London : Praeger Security International.

- 30) Mack, Andrew. 1975. *Why big nations lose small wars: The politics of asymmetric conflict*. Dostopno prek: <http://web.stanford.edu/class/polisci211z/2.2/Mack%20WP%201975%20Asymm%20Conf.pdf> (16. marec 2015).
- 31) Marxist. 2000. *On Guerrilla Warfare*. Dostopno prek: <https://www.marxists.org/reference/archive/mao/works/1937/guerrilla-warfare/ch01.htm> (20. marec 2015).
- 32) McCready, M. Douglas. 2003. *Learning from Sun Tzu*. Dostopno prek: https://server16040.contentdm.oclc.org/cdm4/item_viewer.php?CISOROOT=/p124201co111&CISOPTR=230&CISOBOX=1&REC=7 (11. marec 2015).
- 33) Ministrstvo za obrambo Ukrajine. 2015. *Orožje in oprema*. Dostopno prek: <http://www.mil.gov.ua/ministry/ozbroennya-ta-texnika/> (30. marec 2015).
- 34) Nielsen, J. N. 2014. *Hybrid Warfare*. Dostopno prek: <https://geopoliticraticus.wordpress.com/2014/10/07/hybrid-warfare/> (20. marec 2015).
- 35) NSDCU. 2015. *National Secure and Defense Council of Ukraine*. Dostopno prek: <http://www.nbo.gov.ua/en/> (29. avgust 2015).
- 36) OVSE. 2014. *Protocol on the results of consultations of the Trilateral Contact Group, signed in Minsk, 5 September 2014*. Dostopno prek: <http://www.osce.org/home/123257> (23. marec 2015).
- 37) OVSE b. 2014. *комплекс мер по выполнению минских соглашений*. Dostopno prek: <http://www.osce.org/ru/cio/140221?download=true> (23. marec 2015).
- 38) Perišić, Vuk. 2009. *Protiv teorije neminovnosti – Da li je Jugoslavija morala da se raspadne?* Dostopno prek: http://www.nasa-jugoslavija.org/Protiv_teorije_neminovnosti.htm (29. avgust 2015).
- 39) Pravda RU. 2014. *Donetsk militia take 221 tanks and 228 APCs of Ukrainian troops*. Dostopno prek: http://english.pravda.ru/news/hotspots/20-06-2014/127848-donetsk_ukraine_militia-0/ (10. marec 2015).
- 40) Pravij Sektor. 2014. *Допомога Добровольчому Українському Корпусу*. Dostopno prek: http://pravyysektor.blogspot.ru/2014/08/blog-post_10.html (25. marec 2015).
- 41) Prentice, Alessandra. 2014. *Ukraine says Russian special forces involved in attacks on airport in east*. Dostopno prek: <http://www.reuters.com/article/2014/12/01/us-ukraine-crisis-military-idUSKCN0JF1ZN20141201> (31. julij 2015).

- 42) Prezelj, Iztok. 2006. *Teroristično ogrožanje nacionalne in mednarodne varnosti*. Revija UJMA. <http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2006/prezelj.pdf> (20. marec 2015).
- 43) RAND. 2011. *Assessing Irregular Warfare*. Dostopno prek: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2008/RAND_MG668.pdf (20. marec 2015).
- 44) Ruević, Nemanja in Ksenija Polskaja. 2014. *За что воюют сербские четники на востоке Украины?*. Dostopno prek: <http://www.dw.de/%D0%B7%D0%B0-%D1%87%D1%82%D0%BE-%D0%B2%D0%BE%D1%8E%D1%8E%D1%82-%D1%81%D0%B5%D1%80%D0%B1%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5-%D1%87%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8-%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%B5-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D1%8B/a-17855080> (26. marec 2015).
- 45) Schmitt, Eric in Michael Gordon. 2015. *U.S. Considers Supplying Arms to Ukraine Forces, Officials Say*. Dostopno prek: http://www.nytimes.com/2015/02/02/world/us-taking-a-fresh-look-at-arming-kiev-forces.html?_r=0 (23. marec 2015).
- 46) Shynkarenko, Oleg. 2014. *Volunteers Bolster Ukraine's Fighting Force*. Dostopno prek: <https://iwpr.net/global-voices/volunteers-bolster-ukraines-fighting-force> (29. avgust 2015).
- 47) Sexton, Ellen. 2014. *Asymmetric warfare*. Dostopno prek: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1363459/asymmetrical-warfare> (16. marec 2015).
- 48) SIPRI. 2015. *Trends in international arms transfers, 2014*. Dostopno prek: <http://books.sipri.org/files/FS/SIPRIFS1503.pdf> (23. marec 2014).
- 49) Slovar slovenskega književnega jezika. 2002. Ljubljana: DSZ
- 50) State Statistics Committee of Ukraine. 2004. *About number and composition population of UKRAINE by data All-Ukrainian population census'2001 data*. Dostopno prek: <http://web.archive.org/web/20080323110131/http://www.ukrcensus.gov.ua/eng/results/general/nationality/> (14. april 2015).
- 51) Svete, Uroš; Črnčec, Damir; Guštin, Damijan. 2011. *Asimetrija kot koncept in način delovanja*. Defensor d.o.o Ljubljana.

- 52) Tass. 2014. *Around 3-4 thousand Russian volunteers fighting for Donetsk People's Republic militia*. Dostopno prek: <http://tass.ru/en/world/747005> (26. marec 2015).
- 53) Tass. a. 2014. *The army of the Lugansk and Donetsk People's Republics has 20,000 fighters – Gubarev*. Dostopno prek: <http://tass.ru/en/world/739790> (13. april 2014).
- 54) Thornton, Rod. 2007. *Threat and Response in the Twenty-First Century*. Polity Press.
- 55) Tripodi, Paolo in Jessica Wolfendale. 2011. *New Wars and New Soldiers*. Ashgate Publishing Company. England.
- 56) UN. 2015. *Ukraine death toll hits 6,000 amid ongoing fighting – UN*. Dostopno prek: http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=50215#.VSzQl_mUe3B (14. april 2015).
- 57) UT. 2015. *President Poroshenko reveals 30% of Ukrainian conscripts deserted in early days of conflict*. Dostopno prek: <http://uatoday.tv/politics/president-poroshenko-reveals-30-of-ukrainian-conscripts-deserted-in-early-days-of-conflict-416833.html> (31. marec 2015).
- 58) White, B. Jeffrey. 2007. *Some Thoughts on Irregular Warfare*. Dostopno prek: <https://www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/csi-publications/csi-studies/studies/96unclass/iregular.htm> (16. marec 2015).
- 59) Wikimedia 2014a. *Ukrajinske parlamentarne volitve 2014*. Dostopno prek: https://en.wikipedia.org/wiki/Ukrainian_parliamentary_election,_2014#/media/File:Ukrainian_parliamentary_election,_2014.png (25. julij 2015).
- 60) --- 2014b. *Lista Ukrajinskih pokrajin glede na BDP per capita*. Dostopno prek: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/41/Ukraine_GRP_per_capita_2008_US_dollars_%28nominal%29.png (25. julij 2015).
- 61) Žilin, Ivan. 2014. *«Он не был добровольцем»*. Dostopno prek: <http://www.novayagazeta.ru/society/65502.html> (1. april 2015).